

Blog Roosen & Borst - aflevering 4: Litteken op je ziel

Adelheid Roosen en Hugo Borst - die beiden hun moeder aan dementie verloren - maakten samen de vierdelige serie Roosen & Borst. HUMAN zendt die sinds 12 augustus 2024 wekelijks uit. In de serie onderzoeken zij hoe je je zo goed mogelijk kunt voorbereiden op de dood met dementie. Hoe weet je wat gezegd moet worden als het einde nadert? En wat is eigenlijk een 'goede dood'? In deze blog lees je meer over de onderwerpen in de laatste aflevering.

Velen vinden het moeilijk om met naasten te praten over het levenseinde. Hoe belangrijk het is om dit wel op tijd te doen, staat centraal in aflevering 4. De aflevering heet *Litteken op je ziel*. Dit zegt Mihri in deze uitzending. Haar beide ouders hebben [dementie](#) en wonen in een verpleeghuis: de vader op een open afdeling, de moeder een verdieping hoger, op een gesloten afdeling.

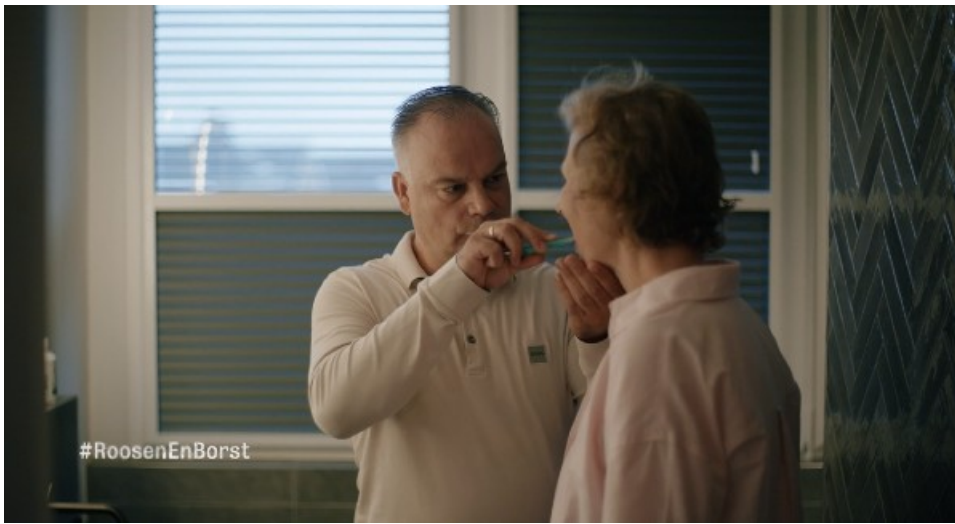
Boos

'Ze hebben 34 jaar met elkaar samengeleefd in hun huis. Maar dat ging niet meer. En toen heb ik hen uit huis laten halen', zegt Mihri. 'Ik voelde me een verrader. Na de verhuizing naar het verpleeghuis hielden ze maandenlang hun jassen aan. Klaar om weer terug te gaan. Ze bonkten op de deuren, ze wilden naar buiten. Mijn moeder was boos op me. Ze kon niet geloven dat ik haar in dat [verpleeghuis](#) zou achterlaten. Het is een litteken op mijn ziel.'

Begraven

Mihri of haar broer hadden nooit met de ouders over de [laatste levensfase gesproken](#). Nu is er een nieuw probleem. Al is er nooit over de dood gesproken, de ouders hebben wel een verzekering afgesloten voor een begrafenis in Turkije. Maar dat zien Mihri en haar broer Ufuk niet zitten. Ze hebben nog een zus, die [niet-aangeboren hersenletsel](#) heeft. Ze denken niet dat zij naar Turkije kan reizen. Dus overwegen ze hun ouders in Nederland te begraven. Maar of ze daar goed aan doen?

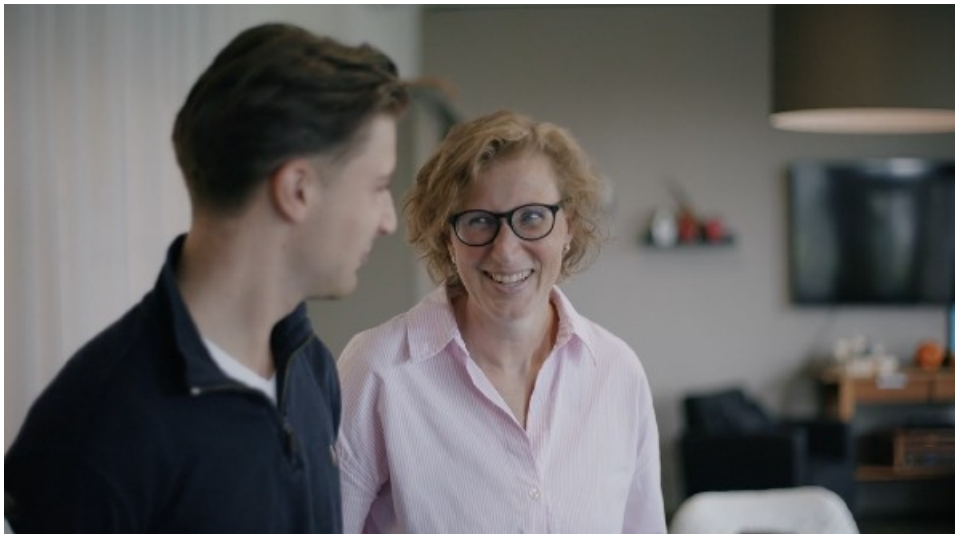
De uitvaart is één van die praktische zaken je kunt regelen voor overlijden. Wil je meer weten over praktische zaken? Lees dan [hier het artikel 'Praktische zaken regelen'](#).

Ook Dirk-Arie heeft te maken met moeilijke keuzes. Zijn 50-jarige vrouw Conny heeft [frontotemporale dementie](#), een erfelijke vorm van dementie. Conny kan door haar ziekte na 2,5 jaar niet meer praten of dingen goed begrijpen. Daarnaast heeft ze borstkanker met uitzaaiingen. Conny zal niet lang meer leven. 'We zijn door de dementie overvallen', zegt Dirk-Arie. 'We hebben nooit over de laatste levensfase met elkaar gesproken. Ik weet niet eens of ze begraven of gecremeerd wil worden.'

Moeilijk besluit

Voor Dirk-Arie wordt het steeds zwaarder om haar thuis te verzorgen. Hij vindt het moeilijk om de beslissing te nemen om haar naar een verpleeghuis te brengen. 'Een hels besluit', noemt hij het. 'Ik moet een beslissing nemen, waarvan ik alleen maar kan hopen dat Conny het er mee eens zou zijn geweest.' Hugo Borst vat het probleem samen: 'Je moet maar gissen hoe je geliefde haar einde voor zich zag'.

Zoon Lars vindt de situatie ook erg moelijk, ook omdat FTD een erfelijke ziekte is: hij kan het dus ook krijgen. Nadat zijn moeder hem over de ziekte had verteld, stelde hij zichzelf levensvragen. 'Waarom gebeurt dit? Waarom treft dit haar? Maar je komt niet bij een antwoord uit, althans: dat antwoord staat nergens opgeschreven.'

Levensvragen zijn de vragen die je goed kunt bespreken met geestelijk verzorgers. Voor meer informatie over [geestelijke verzorging lees je hier](#).

Over de serie

De serie *Roosen en Borst* bestaat uit vier delen. In samenwerking met Alzheimer Nederland biedt HUMAN in een [online gespreksgroep \(op 16 september 2024\)](#) de mogelijkheid aan om te praten over de vraag wat een goed levenseinde is.

We schreven per uitzending een blog. Door te klikken op de link hieronder lees je de blogs over eerdere uitzendingen:

- [Roosen en Borst - aflevering 1](#) (uitgezonden op 12 augustus 2024)
- [Roosen en Borst - aflevering 2](#) (uitgezonden op 19 augustus 2024)
- [Roosen en Borst - aflevering 3](#) (uitgezonden op 26 augustus 2024)

Je kunt de serie [hier terugkijken](#).

